

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Maahanmuuttajien koulutukseen integroitumisen hyviä käytäntöjä

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi)
arviointihanke 2016–2019

Arvioinnin tavoitteet

- tiedon tuottaminen ja levittäminen maahanmuuttajien koulutusjärjestelmään integroitumisen kansallisista ja kansainvälisistä hyvistä käytänteistä ja toimintamalleista
- keskiössä ensimmäisen ja toisen polven 14–21 -vuotiaiden maahanmuuttajien integraatioon liittyvät hyvät käytänteet ja toimintamallit
- teemoina
 - myöhään maahan tulleiden ja oppivelvollisuusiän ylittäneiden koulupolkujen haasteet
 - perus- ja toisen asteen nivelvaiheen joustavat käytänteet, ohjaus
 - kotoutumiskoulutus
 - koulun/oppilaitoksen johtamiskäytänteet: opettajien yhteistyön tukeminen, kielitietoisuuden todentaminen koulun toimintakulttuurissa

Mitä tutkimukset kertovat maahanmuuttajataustaisten nuorten oppimisesta ja koulutuksesta?

- Kansainvälisestä kirjallisuudesta nousi esiin kaksi yleisempää haastetta, jotka pätevät niin lapsina, nuorina kuin aikuisina maahan muuttaneiden koulutuspolkuihin:
 - 1 - Maahanmuuttajien **mahdollisimman aikainen integrointi yleisopetukseen tai muihin valtaväestön opetusryhmiin**, ja kielenoppimisen tukeminen näissä ryhmissä sekä työn ohessa. Haasteena ovat erityisryhmät, kuten nuoret ja aikuiset joilla on heikko luku- ja kirjoitustaito. Opettajien kielitietoisuutta tulisi parantaa kaikilla koulutusasteilla ja myös työvoimakoulutuksessa.
 - 2 - **Ehjien kotoutumispolkujen luominen**. Sekä nuorten että aikuisten koulutuskenttää on arvioitu sirpaleiseksi ja epäselväksi. Toisaalta maahanmuuttajat tulevat hyvin erilaisista taustoista ja heillä on erilaisia tarpeita niin koulutuksen sisällön kuin koulutusjärjestelyidenkin suhteen. Koulutustarjontaa tulisi kehittää samanaikaisesti sekä yksinkertaisemmaksi että vastaamaan moninaisiin tarpeisiin.

Kansalliset hyvät käytännöt kerättiin hyvien käytäntöjen portaaliin hyvatkaytannot.oph.fi/karvi

Hyvät käytännöt

KARVI

Etusivu

Oma sivu

Uusi ehdotus

Etusivu

Varhais-
kasvatus

Esiopetus

Perusopetus

Aamu- ja
iltapäivätoiminta

Lukiokoulutus

Taiteen
perusopetus

Ammattikoulutus

Vapaa
sivistystyö

Opetustoimen
henkilöstökoulutus

Korkeakoulutus

Hyvät käytännöt

Hyvät käytännöt on Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen kaikille avoin palvelu. Palveluun kerätään tällä hetkellä erityisesti Maahanmuuttajien integroituminen suomalaiseen koulutusjärjestelmään –arviointihankkeeseen liittyen tietoa kansallisista ja kansainvälisistä hyvistä käytänteistä ja toimintamalleista, jotka liittyvät ensimmäisen ja toisen polven 14–21 -vuotiaiden maahanmuuttajien integraatioon. Toimivimmat käytänteet kuvataan myös arviointihankkeen loppuraportissa.

Tarkemman kuvauksen arviointihankkeesta ja sen teemoista löydät [tästä linkistä](#).

Hyvä käytäntö voi olla menetelmä tai toimintatapa, joka on kehitetty opetuksen ja oppimisen tueksi, yhteistyön kehittämiseen, toiminnan suunnitteluun ja organisoimiseen, verkostoitumiseen, opetushenkilöstön kouluttamiseen tai arviointiin. Kuka tahansa koulutuksen kentällä työskentelevä voi ehdottaa hyvää käytäntöä julkaistavaksi.

Hyvien käytäntöjen ehdottaminen aloitetaan avaamalla palvelusta "Uusi ehdotus". Julkaistuja hyviä käytäntöjä voi selailta koulumuodoittain, teemoittain sekä hakusanoilla.

Kansainväliset hyvät käytännöt kerättiin arviointikäynneillä

- Kohdemaina Englanti, Irlanti, Norja, Saksa ja Skotlanti, jokaiseen 1-3 päivän vierailut
 - Mitä löydettiin?
 - Vahva johtajuus, inklusiivinen lähestymistapa ja yhteinen visio tuottavat tuloksia
 - Yksilöllinen tuki, ohjaus ja hyvä ilmapiiri koulussa kannustavat jatkamaan opintoja
 - Peruskoulun päättövaiheessa ja nuorina aikuisina maahan muuttaneet tarvitsevat kokonaisvaltaista tukea
 - Maahanmuuttajien työllistymisen tukeminen on haastavaa
 - Lopulliset raportoitavat teemat:
 - Koulutuspoliittisia kehyksiä (5 käytäntöä)
 - Virtuaalitukea oppimiseen (4 käytäntöä)
 - Keinoja syrjäytymisen ehkäisyyn (4 käytäntöä)
 - Neuvontaa ja ohjausta koulutuspolulla etenemiseen (4 käytäntöä)
 - Sujuvammin työelämään (2 käytäntöä)
-

Esimerkkejä hyvistä käytännöistä

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Kohti lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia

- Kokonaisvaltaiseen lasten ja nuorten hyvinvointiin tähtäävä kansallinen lähestymistapa **Skotlannissa** - Getting it right for every child (GIRFEC), www.gov.scot/policies/girfec.
 - koskee kaikkia lasten ja nuorten palveluja ja sellaisia aikuisten palveluja, joissa lapset ovat osallisina tai mukana
 - perustuu kumppanuusajatteluun painottaen inklusiivista ja moniammatillista lähestymistapaa sekä varhaisen puuttumisen periaatetta
 - lapsen ja nuoren tarpeet etusijalla – lapsi ja perhe mukana päätöksenteossa
- **Mitä hyötyä?**
 - lapset ja huoltajat hyötyvät lapsen tarpeiden aikaisessa vaiheessa tunnistamisesta
 - resurssit käytetään kohdennetummin
 - perheet ovat raportoineet myönteisistä muutoksista: heillä on selkeämpi käsitys lapsen tai nuoren hyvinvointiin liittyvistä prosesseista ja niiden kulusta ja he ovat voineet osallistua prosesseihin aiempaa aktiivisemmin

Kaksikielisiä oppimisresursseja verkkoportaalista 15 eri kielellä

- **Norjalainen** kansallinen Tema Morsmål -verkkoportaali, johon on koottu monimediaisia oppimisresursseja eri teemoista ja oppiaineista 15 eri kielellä, www.morsmal.no.
 - pääkohderyhminä opetus- ja kasvatushenkilöstö päiväkodeissa ja kouluissa sekä lapset ja nuoret huoltajineen
 - voidaan käyttää monikieliseen ja äidinkielen opetukseen koulussa sekä kielitietoiseen kasvatustyöhön päiväkodeissa
 - sisältää myös ajankohtaista kansallista ja kansainvälistä informaatiota ja tutkimustietoa äidinkielestä ja monikielisyydestä
- **Mitä hyötyä?**
 - tarjoaa pedagogista tukea oman äidinkielen ja kaksikieliseen opetukseen ja lisää tietoisuutta monikielisyydestä
 - tukee monikielisyyttä, kielitietoista kasvatusta ja opetusta, opetuskielen oppimista sekä oman äidinkielen säilyttämistä ja kehittymistä

Siirtymävaiheen opetusohjelmalla kannustetaan oppilaita toiselle asteelle ja ehkäistään syrjäytymistä

- **Englannissa** perusopetuksen päättävälle 14–16-vuotiaille nuorille kehitetty opetussuunnitelmaan sisältyvä ohjelma, jolla tuetaan opiskelijoita kokonaisvaltaisesti siirtymisessä toiselle asteelle, www.asdan.org.uk.
 - toteuttajana opetushallinnon akkreditoima kolmannen sektorin toimija
 - perusopetuksen viimeisen vuoden opetukseen integroitu ohjelma, jossa harjoitellaan koulutukseen ja myöhemmin työelämään integroitumista edistäviä taitoja
 - eri oppiaineiden tunneilla toiminnallisia harjoituksia, joiden teemoina muun muassa vuorovaikutustaidot, itsenäistyminen sekä valintojen ja ratkaisujen tekeminen sekä koulutusjärjestelmässä ja työelämässä tarvittavat avaintaidot
- **Mitä hyötyä?**
 - tavoitetaan ne siirtymävaiheen oppilaat, jotka tarvitsevat laajasti tukitoimia
 - toteutetaan osana muuta opetusta, mikä lisää ohjelman kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta

Neuvontapalvelut kaikille matalalla kynnyksellä yhdestä paikasta

- **Saksassa** toimiva kaikenikäisten maahanmuuttajien matalan kynnyksen keskitetty neuvonta- ja tukipalvelu, josta ohjataan eteenpäin soveltuviin palveluihin sekä työ- ja koulutusmahdollisuuksiin, www.zib-augsburg.de.
 - palvelu keskitettynä fyysisesti samaan paikkaan ja sitä tarjotaan kaikille palvelua tarvitseville maahanmuuttoperusteesta riippumatta
 - palvelua tarjotaan kymmenellä eri kielellä, myös tulkkauspalvelut
 - lisäksi mobiilisovellus InteGreat, joka tarjoaa eri kielillä maahantulijoille helposti saavutettavissa olevaa tietoa Saksan järjestelmästä ja arkipäivän palveluista lukuisissa eri kaupungeissa ympäri Saksaa
- **Mitä hyötyä?**
 - yhteen paikkaan kootut, riittävästi resursoidut ja tunnetut palvelut ovat keränneet useita tuhansia asiakkaita vuosittain, palvelusta on osoitettua hyötyä maahanmuuttajien osaamisen ja koulutuksen kehittämiseen ja työuran edistämiseen

Työharjoitteluohjelmalla työkokemusta ja kielitaidon harjoittelua

- Pakolaisille ja turvapaikanhakijoille tarkoitettu työharjoitteluohjelma **Saksassa**, jossa he saavat ohjattuna työkokemusta ja kehittävät kielitaitoaan, citiesofmigration.ca/good_idea/tapping-refugee-talent/
 - yksityisen työnantajan tarjoama 14-viikkoinen ohjelma, joka auttaa ammattitaitoisia maahanmuuttajia pääsemään kiinni työelämään samalla kehittäen muiden työntekijöiden monikulttuurisuustaitoja ja harjoittelijoiden ohjaustaitoja
 - harjoittelijalla aina oma vapaaehtoinen ohjaaja, joka antaa tukea integroitumisprosessissa
- **Mitä hyötyä?**
 - osaamisen, kielitaidon ja kulttuuriosaamisen kehittyminen
 - ohjelman synnyttämän monimuotoisuuden yritykselle tuomat uudet ratkaisut ja luovuuden kasvaminen

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Tiellä parempaan: Maahanmuuttajien koulutukseen integroitumisen hyviä käytäntöjä

Mika Puukko
Hilla Vuori
Katri Kuukka (toim.)

Julkaisut 14:2019